

YHTEISTYÖPOHJAISET JA ENNAKOIVAT RATKAISUT

COLLABORATIVE & PROACTIVE SOLUTIONS (CPS)

TUIJA LEHTINEN & DANIEL ALBRECHT

1

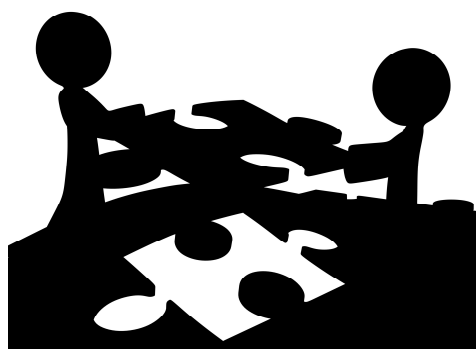
VIISI KESKEISTÄ
TEEMAA

2

VIISI KESKEISTÄ TEEMAA

3

**1. KESKITYMME ONGELMIIN
JA NIIDEN RATKAISEMISEEN**

4

1. KESKITYMME ONGELMIIN JA NIIDEN RATKAISEMISEEN

- EMME KÄYTTÄYTYMISEEN TAI KÄYTTÄYTYMISEN MUOKKAAMISEEN

- **HUOLESTUTTAVA KÄYTTÄYTYMINEN** ON YKSINKERTAISESTI LAPSEN TAPA KOMMUNIKOIDA ETTÄ HÄNELLA ON ONGELMIA JONKUN ODOTUKSEN TÄYTTÄMISESSÄ

5

2. ONGELMAT RATKAISTAAN YHTEISTYÖSSÄ, E
I YKSIPUOLISESTI

6

2. ONGELMAT RATKAISTAAN YHTEISTYÖSSÄ, EI YKSIPUOLISESTI

- ONGELMIA EI RATKAISTA LAPSEN PUOLESTA, VAAN **HÄNEN KANSSAAN** YHTEISTÖSSÄ
- LAPSI ON AIKUISEN KANSSA **TASAVERTAINEN ONGELMANRATKAISUKUMPPANI**

7

3. ONGELMAT RATKAISTAAN ENNAKOIVASTI

8

3. ONGELMAT RATKAISTAAN ENNAKOIVASTI

- EI JUURI SIINÄ HETKESSÄ KUN ONGELMA ILMAANTUU

- ONGELMANRATKAISU ON SIIS **PROAKTIIVISTA**, EI REAKTIIVISTA

9

- **MILLOIN** LAPSET KÄYTTÄYTYVÄT HUOLTA AIHEUTTAVALLA TAVALLA?
 - SILLOIN KUN
HEIDÄN **TAITONSA EIVÄT RIITÄ TÄYTTÄMÄÄN YMPÄRISTÖN ODOTUKSIA**
- **MIKSI** LAPSET KÄYTTÄYTYVÄT HUOLTA AIHEUTTAVALLA TAVALLA?
 - SIKSI ETTÄ HEIDÄN **TAITONSA EIVÄT RIITÄ VASTAAMAAN YMPÄRISTÖN HEILLE ASETTAMIIN ODOTUKSIIN**

10

4. LAPSET TEKEVÄT OIKEIN JOS OSAAVAAT

11

4. LAPSET TEKEVÄT OIKEIN JOS OSAAVAAT

- JOS LAPSI **OSAISI** TEHDÄ OIKEIN, HÄN TEKISI OIKEIN
- EI PIDÄ PAIKKAANSA:
 - HUOMION HAKEMINEN
 - MANIPULATIIVISUUS
 - PAKOTTAMINEN
 - MOTIVAATION PUUTE
 - RAJOJEN TESTAAMINEN

12

- 5. OIKEIN TEKEMINEN ON MIELUISAMPAA
- KUIN VÄÄRIN TEKEMINEN

13

5. OIKEIN TEKEMINEN ON MIELUISAMPAA KUIN VÄÄRIN TEKEMINEN

- OLEMME KESKITTYNEET MOTIVAATION KUN MEIDÄN OLISI PITÄNYT KESKITTYÄ **TAITOIHIN**

14

VIISI KESKEISTÄ TEEMAA

- Keskitymme ongelmien ratkaisuun
- Ratkaisut yhteistyössä
- Ennakoivasti
- Lapset tekevät oikein jos osaavat
- Oikein tekeminen on mieluisampaa

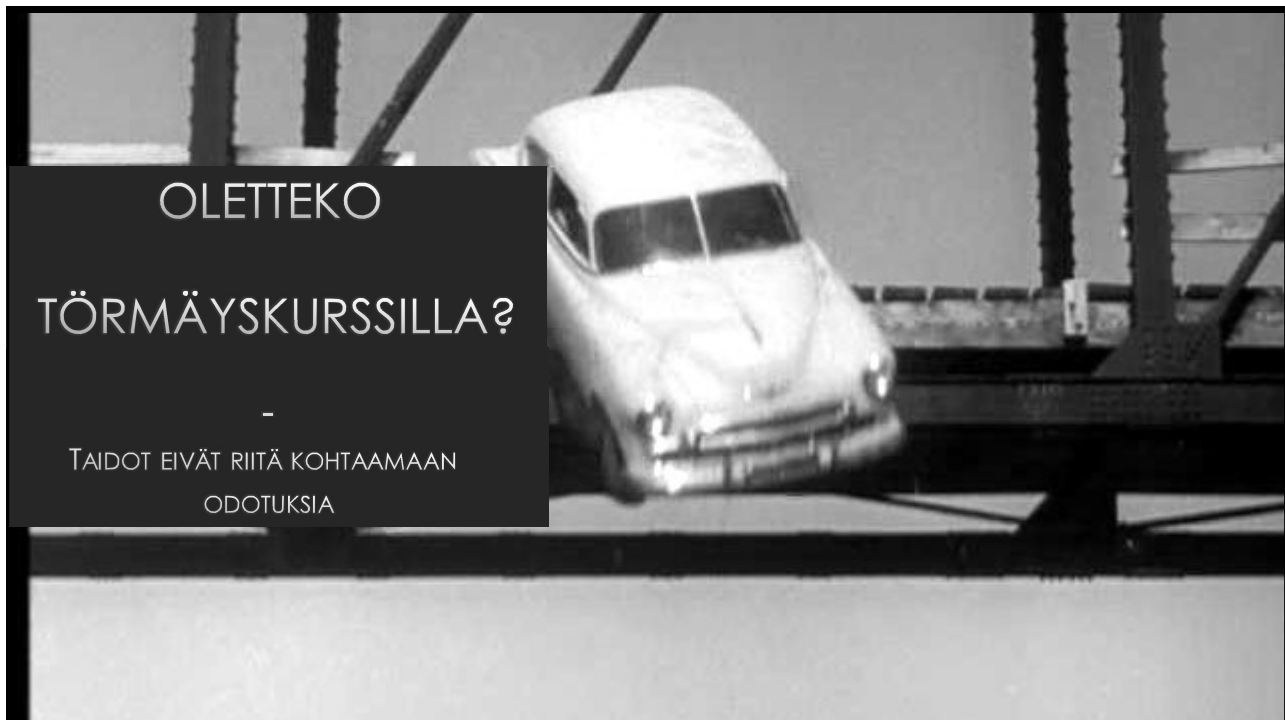

15

KOHTAAVATKO TAIDOT ODOTUKSET?

16

17

A-, B- JA C-SUUNNITELMAT

- **C-SUUNNITELMA**

HYLLYTTÄÄ ONGELMAN TOISTAISEKSI, EI RATKAISE SITÄ

- **A-SUUNNITELMA**

YKSISUUNTAINEN RATKAISU, RISKINÄ TILANTEEN ESKALOINTI

- **B-SUUNNITELMA**

KAKSISUUNTAINEN RATKAISU

PERUSTUU TIETOON, EI AIKUISEN OLETUKSIIN

18

ALSUP

ASSESSMENT OF LAGGING SKILLS AND UNSOLVED PROBLEMS

- Viivästyneiden taitojen tunnistaminen
- Ratkaisemattomien ongelmien muotoilu

ALSUP 2020
VIIVÄSTYNEIDEN TAITOJEN JA RATKAISEMATTOMIEN ONGELMIEN KYSYMYKSIÄ

Collaborative & Proactive Solutions
THIS IS HOW PROBLEMS GET SOLVED

LAPSEN NIMI: _____ PÄIVÄMÄÄRÄ: _____

ALSUPin tarkoitus on lähinnä toimia **keskusteluoppaana**, ei erillisenä tarkastuslistana tai arviointitehtävänä. Sen avulla tunnistetaan betytyn lapsen tai nuoren kohdalla juuri häntä koskevat viivästyneet taidot ja ratkaisemattomat ongelmat.

VIIVÄSTYNEITÄ

Tämä osio auttaa teitä ymmärtämään miksi lapsi reagoi niin sopeutumattomalla tavalla ongelmiin ja turhautumiseen. Huomio! Nämä **viivästyneet taidot eivät sinänsä sisällä intervention kohteita**. Toinen sanaan, ette keskustele viivästyneistä taidoista lapsen kanssa etkä myöskään suoranaisesti opeta näitä taitoja. Sen sijaan intervention ensisijaisena kohteena ovat ne ratkaisemattomat ongelmat jotka kirjaatte seuraavaan osioon.

Q Vaikue keskittymisen ylläpitämisessä	Q Vaikue hahmottaa "hamaan sävyä". Konkreettista, kirjallista, muistavarkaita ajattelua
Q Vaikue selviytyä siirtymälänteistä, vaihtaa yhdestä ajattelutavasta tai tehtävästä toiseen	Q Vaikue ottaa huomioon tilanteenkuhaasia tekijöitä jotka viittaavat tarpeeseen muokata toimintasuunnitelmaa
Q Vaikue ottaa huomioon tekoiien todennäköiset tulokset tai seuraukset (impulsiivisuus)	Q Joutamattomia/ epätarckkoja tulkintoja/ kognitiivisia vääryhtymiä tai ennakkoluuloja (esim. "Kaikki ovat minua vastaan", "Kukaan ei pidä minusta")
Q Vaikue ylläpitää työskentelyä haastavien tai fyysien tehtävien parissa	Q Vaikue huomoida tai tulkita oikein sosiaalisia signaaleja /neikko sosiaalisten viivahteiden havaittakyky
Q Vaikue harkita useita eri ratkaisuja ongelmaan	Q Vaikue poiketa ikuperäisestä ideasta, suunnitelmasta tai ratkaisusta
Q Vaikue ilmaista huolia, tarpeita tai ajatuksia sanoin	Q Vaikue nähdä kuinka oma käyttäytyminen vaikuttaa muihin ihmisiin
Q Vaikue hallita tunnereaktoita turhautuessa niin että kyky rationaaliseen ajatteluun säilyy.	Q Vaikue aloittaa keskustelua, liittyy ryhmään, luoda kontakti toisiin ihmisioivmulla sosiaalisia perusteluita puuttuu!
Q Krooninen ärtyneisyys ja/ai ahdistuneisuus hallitaa merkittävästi ongelmienratkaisukykyä tai lisää turhautumista	Q Vaikue eläytyä toisten asemaan tai ymmärtää toisen ihmisen perspektiiviä tai näkökulmaa
Q Sensoriset vaikeudet / motoriset vaikeudet	Q Vaikue käsitellä arvaamattomuutta, epäselvyyttä epävarmuutta tai uusia asioita

RATKAISEMATTOMIA ONGELMIA

Ratkaisemattomia ongelmia ovat ne tietyt odotukset jotka lapsen on vaikea täyttää. Ratkaisemattoman ongelman sanamuoto siirtyä sellaisenaan sanoin jotta käytät esittäessäsi ratkaisemattoman ongelman lapselle kun on aika ratkaista ongelma yhdessä. Huomio! Muotoilu ratkaisematon ongelma aiheuttaa usein ongelmienratkaisuprosessin suutumisen rakkaitaan ennen kuin se edes on alkanut. ALSUP-oppaasta löydät nejä suuntaaviiaa jotka ohjaavat sinua ratkaisemattomien ongelmien kirjaamisessa.

KYSYMYKSIÄ ALKUUN PÄÄSEMISEKSI KOULUISSA:

Onko erityisiä tehtäviä / odotuksia, jotta oppilaan on vaikea suorittaa tai aloittaa?

Onko luokkatovereita joiden kanssa oppilaan on vaikea tulla toimeen tietyissä olosuhteissa?

Onko oppilaan vaikea siirtyä johonkin tehtävään tai aktiviteettiin tai niistä pois?

Onko olemassa tunteita/aktiviteetteja, millemihin oppilaan on vaikea osallistua/tulla ajoiisa?

KYSYMYKSIÄ ALKUUN PÄÄSEMISEKSI KODEISSA TAI SOTE-TUKIPALVELUISSA:

Onko askeleita/tehtäviä/aktiviteetteja, jotta lapsen on vaikea suorittaa tai aloittaa?

Onko sisarusia / muita lapsia, joiden kanssa lapsen on vaikea tulla toimeen tietyissä olosuhteissa?

Onko lapsen vaikea suorittaa tietyä hygieniatoimintoja?

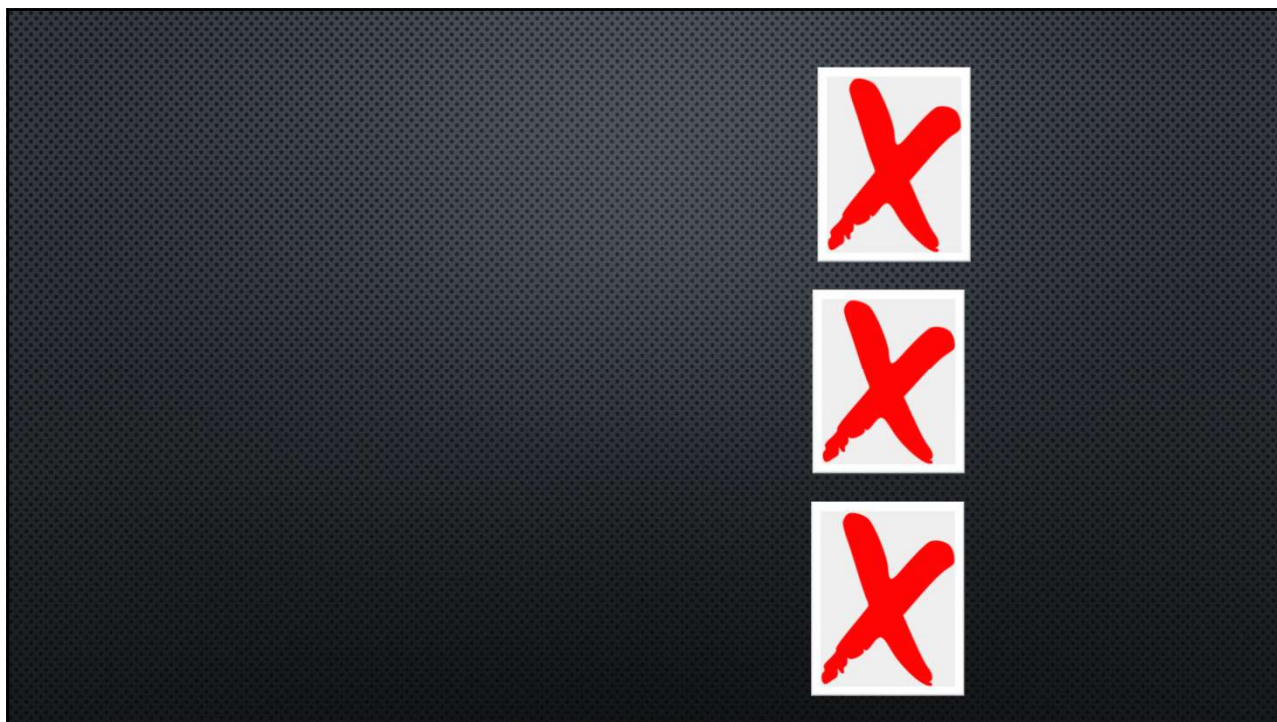
Onko aktiviteetteja jotta lapsen on vaikea saattaa loppuun tai tehtäviä joihin lapsen on vaikea siirtyä?

19

ALSUP

- ALSUP ON TARKOITETTU **KESKUSTELUN OHJAAMISEKSI**, SE EI OLE TARKISTUSLISTA
- ALSUP AUTTAA AIKUISIA KESKITTYMÄÄN SIIHEN MILLE HE **VOIVAT TEHDÄ JOTAKIN**
- KUN ALSUP ON VALMIS, AIKUISILLA PITÄISI OLLA **VALMIS LISTA ONGELMISTA** JOTKA PITÄÄ RATKAISTA LAPSEN KANSSA SEKÄ AJATUKSIA SIITÄ MITKÄ **TAIDOT** OVAT LAPSELLE **VAIKEITA**
- ALSUP AUTTAA **AIKUISIA** PITÄYTÄMÄÄN **OIKEASSA NÄKÖKANNASSA**
 - Keskitymme odotuksiin, emme lasten ongelmalliseen käyttäytymiseen
 - Pidätymme puhumasta teorioista siitää miksi ongelmallinen käyttäytyminen esiintyy, esimerkiksi että kyse olisi laiskuudesta tai rajojen kokeilemisesta.

20

21

ALSUPIN KÄYTTÖ

- **RASTITTAKAA NE VIIVÄSTYNEET TAIDOT** JOTKA PÄTEVÄT LAPSEEN
 - TÄMÄ OSIO ON USEIN TEHTY SUHTEELLISEN NOPEASTI
 - ÄLKÄÄ JUUTTUKO MIHINKÄÄN YKSITTÄISEEN TAITOON, JOS SE JONKUN MIELESTÄ PÄTEE, RASTITTAKAA SE JA SIIRTYKÄÄ ETEENPÄIN

22

23

ALSUPIN KÄYTTÖ

- SIIRTYKÄÄ SEN JÄLKEEN **RATKAISEMATTOMIEN ONGELMIEN MUOTOILUUN**

- RATKAISEMATON ONGELMA ON ODOTUS JOTA LAPSEN ON VAIKEA TÄYTTÄÄ
- RATKAISEMATTOMAN ONGELMAN MUOTOILU ON TÄRKEÄÄ, KOSKA SE SIIRTYY SELLAISENAAN SANOIHIN JOITA KÄYTÄTTE KUN ESITÄTTE RATKAISEMATTOMAN ONGELMAN LAPSELLE
- TÄHÄN OSIOON KÄYTÄTTE SUURIMMAN OSAN AIKAANNE KUN TEETTE ALSUPIN

24

RATKAISEMATTOMIEN ONGELMIEN MUOTOILU

- NELJÄ SUUNTAVIIVAA

RATKAISEMATON ONGELMA = "VAIKEUS + ODOTUS"

- NIISSÄ EI SAA OLLA MITÄÄN VIITTAUSTA LAPSEN HAASTEELLISEEN KÄYTTÄYTYMISEEN
- NIISSÄ EI SAA OLLA AIKUISTEN TEORIOITA
- NE TULISI JAKAA, EI KASATA
- NIIDEN TULISI OLLA TÄSMENNETHYJÄ

ESIM.

VAIKEUS TULLA AJOISSA ENGLANNIN TUNNILLE. VAIKEUS TULLA TOIMEEN MIINAN KANSSA JALKAPALLOKENTÄLLÄ. VAIKEUS LOPETTAA PELAAMINEN ENNEN ILTAPALAA. VAIKEUS TEHDÄ KOTITEHTÄVÄT ENNEN PÄIVÄLLISTÄ.

25

KOKEILLAAN
YHDESSÄ!

26

- AJATTELE JOTAKIN TUNTEMAASI LASTA
- RASTITA NE VIIVÄSTYNEET TAIDOT JOTKA MIELESTÄSI PÄTEVÄT (JOS NIITÄ ON)
- MUOTOILE YKSI RATKAISEMATON ONGELMA, KÄYTTÄEN ALSUP OPASTA
- KIRJOITA SE CHATTIIN KUN OLET VALMIS!

27

KOKEILLAAN YHDESSÄ!

- AJATTELE JOTAKIN TUNTEMAASI LASTA
- RASTITA NE VIIVÄSTYNEET TAIDOT JOTKA MIELESTÄSI PÄTEVÄT (JOS NIITÄ ON)
- MUOTOILE YKSI RATKAISEMATON ONGELMA, KÄYTTÄEN ALSUP OPASTA
- KIRJOITA SE CHATTIIN KUN OLET VALMIS!

28

PRIORISOINTI

29

PRIORISOINTI

- TURVALLISUUS
- YLEISYYS
- VAKAVUUS

JOS YRITÄTTE RATKAISTA KAIKKI ONGELMAT KERRALLA, ETTE SAA AIKAISEKSI MITÄÄN.

30

B-SUUNNITELMA

1. EMPATIA-ASKEL

- KERÄÄ TIETOA LAPSELTA SIITÄ MIKÄ TEKEE ODOTUKSEN TÄYTTÄMISEN VAIKEAKSI

2. MÄÄRITTELE AIKUISEN HUOLENAIHEET-ASKEL

- MÄÄRITTELE AIKUISEN HUOLENAIHEET

3. ONGELMANRATKAISU-ASKEL

- KEHITTÄKÄÄ YHTEISTYÖSSÄ RATKAISU JOKA ON REALISTINEN JA MOLEMPIA OSAPUOLIA TYYDYTTÄVÄ

31

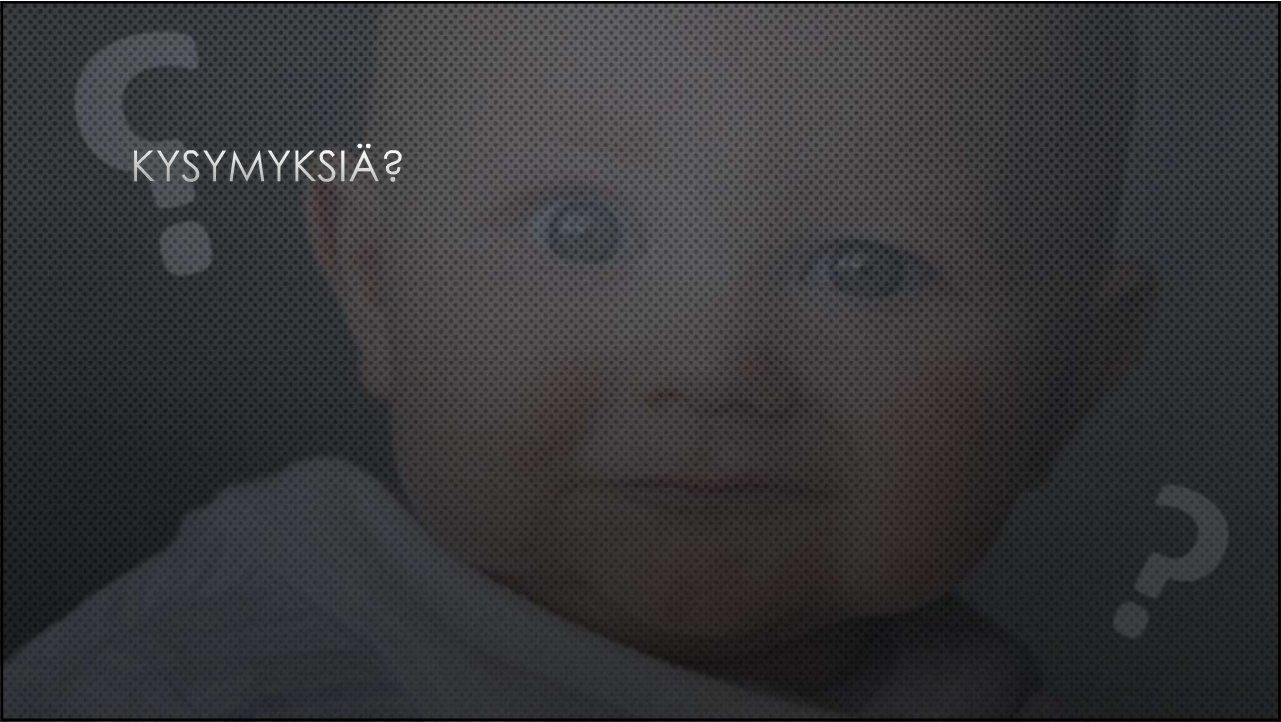
**B-SUUNNITELMA
KÄYTÄNNÖSSÄ**

32

KOKEILLAAN!

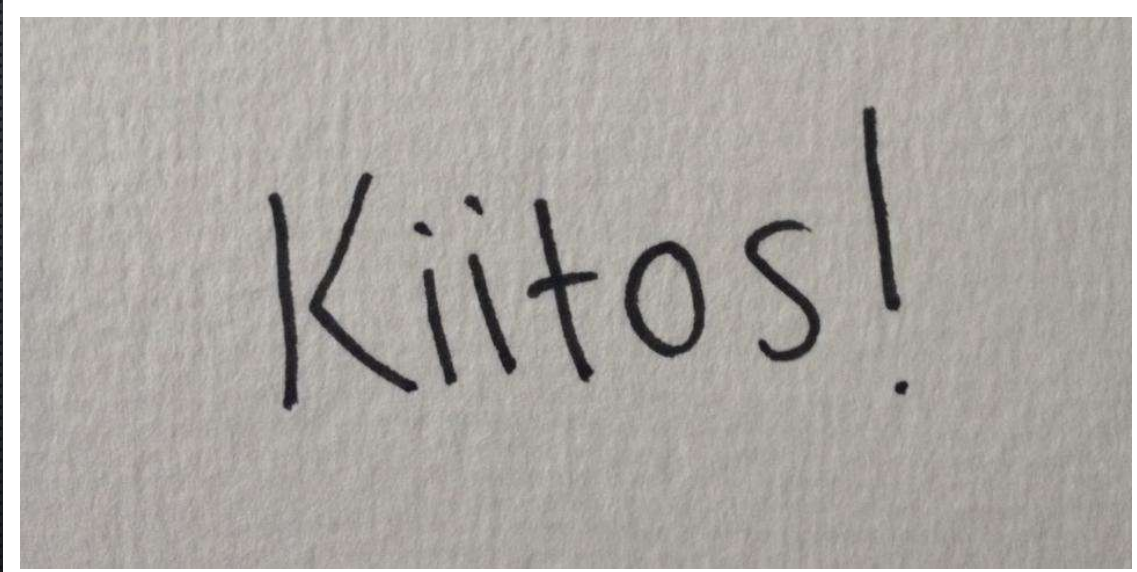
- MUODOSTAKAA KOLMEN RYHMIÄ
- YKSI ON AIKUINEN, YKSI LAPSI, YKSI PITÄÄ AIKUISTA SILMÄLLÄ ETTÄ AIKUINEN EI KÄYTÄ MUUTA KUIN HEIJASTAVAA KUUNTELUA
- AIKUINEN ESITTÄÄ LAPSELLE RATKAISEMATTOMAN ONGELMAN B-SUUNNITELMAN MUISTILISTAN MUKAAN
- AIKUINEN KÄYTTÄÄ PELKÄSTÄÄN ENSIMMÄISTÄ TIEDONKERUUSTRATEGIAA, ELI HEIJASTAVAA KUUNTELUA
- VAIHTAKAA ROOLEJA

33

KYSYMYKSIÄ?

34

35

LISÄTIETOJA JA LISÄLUKEMISTA

WWW.LIVESINTHEBALANCE.ORG

ROSS W. GREENE **"LOST AND FOUND"**

ROSS W. GREENE **"RAISING HUMAN BEINGS"**

DANIEL ALBRECHT, KASVATUSTIETEEN MAISTERI ERITYISOPETUKSESSA, CERTIFIED PROVIDER – CPS

DANIEL.FINNOSKOLA@GMAIL.COM

TUIJA LEHTINEN, LAILLISTETTU PSYKOLOGI, CERTIFIED PROVIDER, TRAINER – CPS

TUIJA.LEHTINEN@GMAIL.COM

36